

Fylkesmannen i Nordland
Statens Hus, Moloveien 10
8002 BODØ

Deres ref: 2015/329 Vår ref: 2016/57311-2 Arkivkode: 30 Dato: 06.07.2017

Forespørsel om lovtolkning av barnevernloven § 4-7 - Barn som foreldrene selv plasserer utenfor hjemmet

Barnevernloven § 4-7 - Barn som foreldrene selv plasserer utenfor hjemmet

Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet viser til henvendelse fra Fylkesmannen i Nordland 10. november 2016, med anmodning om tolkning av barnevernloven § 4-7 og barneverntjenestens rolle når foreldrene selv plasserer et barn utenfor hjemmet.

Spørsmålene dreier seg om hvorvidt barneverntjenesten har en *plikt* til å utføre en godkjenning når vilkårene i bestemmelsen er oppfylt eller om dette er noe de *kan* gjøre dersom de mener det er til barnets beste at plasseringsstedet blir godkjent som fosterhjem og blir fulgt opp deretter. Videre er det bedt om en vurdering av hvilke konsekvenser en eventuell manglende godkjenning vil ha. Vi beklager lang saksbehandlingstid.

Rettslig utgangspunkt

Barnevernloven § 4-7 regulerer barnevernets rolle i saker hvor foreldre selv plasserer barn utenfor hjemmet for en kortere eller lengre periode uten at barnevernet er involvert i selve plasseringen.

Det følger av barnevernloven § 4-7 første ledd at barneverntjenesten *kan* kreve å godkjenne plasseringsstedet hvis plasseringen varer mer enn to måneder og foreldrene ikke kan sies å ha den daglige omsorgen for barnet. Slik godkjenning kan kun kreves dersom vilkåret for å gjennomføre en undersøkelsessak etter § 4-3 foreligger. Det må altså være en rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter lovens kapittel 4.

Hvis plasseringen godkjennes, blir hjemmet å anse som et fosterhjem etter barnevernloven § 4-22 første ledd bokstav b. Kommunen vil da føre tilsyn med fosterhjemmet jf. barnevernloven § 4-22 femte ledd. Det følger av barnevernloven § 4-15 tredje ledd og fosterhjemsforskriften §§ 7, 8 og 9

Bufetat Senter for administrasjon og utvikling
Postboks 2233
3103 Tønsberg

Saksbehandler:
Ingrid Stokkeland

Telefon: 466 15 000

at barneverntjenesten også vil ha ansvaret for å utarbeide tiltaksplan, planlegge eventuelle tiltak etter fylte 18 år, gi opplæring, veiledning, oppfølging til fosterfamilien samt utføre kontroll.

Det følger av barnevernloven § 4-7 tredje ledd at når barneverntjenesten får opplysning om plassering etter første ledd skal den undersøke om det er behov for hjelpetiltak som kan gi foreldrene grunnlag for å ha barnet hos seg, eller som ellers er ønskelige av hensyn til barnet.

Hverken barnevernloven eller forarbeidene angir noen klar rettsfølge av at en privat plassering ikke godkjennes.

Direktoratets vurdering

En naturlig tolkning av ordlyden i barnevernloven § 4-7 første ledd er at barneverntjenesten kan kreve å godkjenne plasseringsstedet i saker hvor man mener det er til barnets beste at plasseringsstedet blir formalisert som et fosterhjem, men at det ikke foreligger noen plikt for barneverntjenesten til å foreta en slik godkjenningsprosess selv om vilkårene er oppfylt. Dette er en rett for barneverntjenesten, men ingen plikt.

I forarbeidene til loven samt juridisk litteratur er det noe uklart om barneverntjenesten også må sies å ha en plikt til å utføre en godkjenningsprosess dersom vilkårene er oppfylt.

I ot.prp. nr. 44 (1991-1992) side 108 står det:

Etter første ledd skal to vilkår være oppfylt for at godkjenningsplikten skal inntre. For det første at foreldrene ikke har den daglige omsorgen. For det annet at plasseringen må ha en viss varighet. I lovforslaget er denne satt til 2 måneder.

I Innst. O nr. 80 (1991-1992) side 18, uttaler forbruker- og administrasjonskomiteen:

«Komiteen er av den oppfatning at det er rimelig at foreldre kan plassere barn for en viss tid hos familie eller venner uten at saken av den grunn skal bli gjenstand for behandling av barneverntjenesten. En slik plassering kan etter komiteens oppfatning ikke i seg selv kvalifisere for tiltak fra barnevernets side.

....

Komiteen har likevel forståelse for at det er behov for en bestemmelse som tar sikte på å fange opp de hjemmene som barneverntjenesten allerede kjenner til som spesielt utsatte. For å dekke dette behovet er det etter komiteens mening ikke behov for en generell bestemmelse om godkjenningsplikt.»

Det ble av komiteen spesifikt påpekt at det ikke forelå noen godkjenningsplikt.

Direktoratet vurderer at det ikke foreligger en absolutt plikt for barneverntjenesten til å starte en godkjenningsprosess av plasseringsstedet, selv om vilkårene i barnevernloven § 4-7 første ledd er til stede. Det kan være situasjoner hvor den private plasseringen av ulike grunner ikke vil bli godkjent etter de alminnelige kriteriene for godkjenning av fosterhjem, men at det er til barnets beste å fortsatt bo i dette hjemmet fremfor å bli flyttet til et nytt fremmed hjem. Det har ikke vært lovgivers intensjon at et barn ved en privat plassering må flyttes når det er til barnets beste å bli boende.

Det vil også kunne være bedre for et barn å bo i nær slekt, som ikke nødvendigvis fyller vilkårene for å være et fosterhjem, enn å måtte flytte til fremmede.

Dette fremkommer av Retningslinjer for fosterhjem(Q-2004-1072 B (Q-1072 B)):

«Også barnets familie eller nære nettverk må i utgangspunktet oppfylle de generelle kravene som stilles til fosterforeldre i fosterhjemsforskriften § 3. Disse kravene må imidlertid kunne fravikes noe dersom det utvilsomt er til barnets beste å bli plassert nettopp i familien eller nettverket.»

Direktoratet vil bemerke at barneverntjenesten, uavhengig av om de har en plikt til å utføre en godkjenningssprosess, langt på vei har en plikt til å foreta nødvendige undersøkelser ved en plassering som beskrevet i bestemmelsens første ledd. Dette følger indirekte av bestemmelsens tredje ledd og av lovens formål og system. Direktoratet understreker at dette vil måtte bero på en konkret vurdering.

At den private plasseringen godkjennes som fosterhjem, innebærer i utgangspunktet ikke at fosterhjemmet har krav på fosterhjemsgodtgjøring eller utgiftsdekning. Dette må i så fall avtales med barneverntjenesten.

Dersom barneverntjenesten mener det er nødvendig å godkjenne plasseringsstedet som fosterhjem og det ikke blir godkjent, må barneverntjenesten vurdere andre tiltak som kan ivareta barnets behov. Barneverntjenesten kan for eksempel sette inn hjelpetiltak i foreldrehjemmet som kan avhjelpe bakgrunnen for at barnet ble plassert. Eventuelt kan barneverntjenesten iverksette tiltak som kan bedre plasseringsstedet omsorgsevne, slik at denne blir tilstrekkelig. Barneverntjenesten kan også få foreldrene til å samarbeide om en frivillig plassering i et annet fosterhjem etter § 4-4 sjette ledd, eller fremme en sak om omsorgsovertakelse etter § 4-12 dersom vilkårene er til stede.

Direktoratet vil avslutningsvis bemerke at det i NOU 2016 foreslås § 4-7 fjernet. Utvalget har følgende vurderinger av bestemmelsen:

Utvalget foreslår ikke videreført gjeldende § 4-7 om godkjenning av plasseringsstedet. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har gitt skriftlig innspill til utvalget om at gjeldende § 4-7 i praksis skaper problemer og usikkerhet for mange barnevernstjenester, og for Fylkesmannen som tilsynsmyndighet. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har tatt til orde for at § 4-7 fjernes. Etter § 4-7 kreves det at vilkårene i § 4-3 for å starte undersøkelsessak er oppfylt. I en slik situasjon vil barnevernstjenesten uansett ha plikt til å undersøke barnets omsorgssituasjon og foreslå nødvendige tiltak. Om det er nødvendig med tiltak vil måtte vurderes på samme måte som for barn som bor hos sine foreldre. Dersom barnevernstjenesten finner at hensynet til barnets beste tilsier det, kan eventuelt bostedet formaliseres som fosterhjem for barnet. Finner barnevernstjenesten at barnet på stedet der det bor lever under utilstrekkelige forhold, og barnets foreldre likevel ønsker at barnet skal bli boende der, er dette et forhold som tilsier at barnevernet griper inn, og om nødvendig fremmer begjæring om omsorgsovertakelse.

Med hilsen

Anders Henriksen (e.f.)
Seksjonssjef

Ingrid Stokkeland
Seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.